

Perusopetuksen ja oppilaiden erityisen tuen järjestäminen kunnissa – Eduskunnan apulaisoikeusasiamiehen ratkaisu tullut

Apulaisoikeusasiamiehen ratkaisu (EOAK/3927/2021) on herättänyt laajaa keskustelua muun muassa perusopetuksen oppilaiden tehostetusta ja erityisestä tuesta, tuen järjestämisestä sekä opetushenkilöstön kelpoisuuksista. Myös kantelun asianosaiset tahot ovat omalta osaltaan julkaisseet tiedotuskanavissaan tietoa asiasta.

Kunnissa on erilaisia tapoja panostaa oppilaiden opetussuunnitelman mukaiseen opetukseen, opiskeluympäristön turvallisuuteen sekä oppimisen ja koulunkäynnin tukeen. Myös opetushenkilöstön rakenne vaihtelee kouluissa vuosittain. Kuntaliitto ja kunta- ja hyvinvointialuetyönantajat KT neuvovat opetuksen järjestäjiä

erityisopetuksen järjestämiseen ja opettajien kelpoisuusvaatimuksiin liittyvissä kysymyksissä.

Kuntaliitto sekä kunta- ja hyvinvointialueyönantajat KT kiinnittävät huomiota, että kantelussa ei osapuolena ole ollut yksittäinen kunta ja sen tekemät ratkaisut oppilaiden tuen järjestämisestä. Kunnan tehtävänä on toki järjestää perusopetusta perusopetuslain sekä sitä koskevien säännösten ja määräysten mukaisesti. Opetuksen järjestämiseen vaikuttavissa ja sitä koskevissa tulkintatilanteissa on haluttu asiantuntijaviranomaisilta kuten opetus- ja kulttuuriministeriöltä sekä Opetushallitukselta saada selkeää yhteistä ohjeistusta.

Apulaisoikeusasiamiehen ratkaisun johtopäätöksissä on todettu havaituista epäselvyyksistä opettajien kelpoisuutta koskevien säännösten tulkinnasta ja soveltamisesta ja erityisesti siitä, miten tulkintaa ja ohjeistusta on annettu koskien opettajan kelpoisuutta integroidussa opetuksessa.

Näihin ns. epäselvyyttä aiheuttaviin asioihin eduskunnan apulaisoikeusasiamies on nyt pyytänyt arviointia opetus- ja kulttuuriministeriöltä sekä Opetushallitukselta. Opetushallitusta ja opetus- ja kulttuuriministeriötä on pyydetty ilmoittamaan 28.2.2023 mennessä, mihin toimenpiteisiin tehty päätös antaa aihetta.

Opetus- ja kulttuuriministeriön asettama Oikeus oppia -ohjelman mukainen työryhmä on julkaissut loppuraportin 4.11.2022, joka sisältää ehdotuksia lapsen tuen, oppimisen ja koulunkäynnin tuen ja inklusion edistämistoimista varhaiskasvatuksessa sekä esi- ja perusopetuksessa. Selvityksessä ilmenee, että kaikissa kehittämistoimenpiteissä ei ole yhteistä käsitystä ja ehdotukset on tarkoitettu seuraavan hallitusohjelman valmistelun pohjaksi. Valtion talousarvioesitys vuodelle 2023 ei sisällä rahoitusta esi- ja perusopetuksen tukea koskevan lainsäädännön muutosten valmisteluksi.

Apulaisoikeusasiamiehen ratkaisu ei sisällä toimintaohjetta opetuksenjärjestäjille. Ratkaisun arviointivelvoite on annettu opetus- ja kulttuuriministeriölle lainsäädännön selkeyttämistarpeesta opettajien kelpoisuusvaatimuksia koskien. Ministeriön ja opetushallituksen tulee yhdessä arvioida mahdolliset lainsäädännön muutostarpeet

opetuksen järjestämiseen liittyen mitä tulee tehostetun ja erityisen tuen sisältöä ja järjestämistapaa koskien.

Kun perusopetuslain säännöksiä reilu kymmenen vuotta sitten erityisopetuksen järjestämisen osalta muutettiin, ei tavoitteena ollut uusien tukimuotojen luominen vaan käytössä olevien keinojen suunnitelmallisempi ja tehokkaampi käyttäminen. Tavoitteena ei ollut myöskään muuttaa erityisopetusta koskevia opettajien kelpoisuusvaatimuksia. Tavoitteena oli antaa oppilaalle mahdollisuus opiskella lähikoulussaan aina kun se olisi mahdollista.

Lähtökohtana oli myös, että erityistä tukea tarvitsevan oppilaan opetus järjestetään yleisopetuksessa aina, kun se on mahdollista. Lainsäädännön valmistelusta vastaavalta ministeriöltä ja ohjeistusta antavalta viranomaiselta onkin nyt syytä toivoa viisautta ja malttia yksiselitteisempien tulkintaohjeiden antamiseen ja mahdollisia ehdotuksia lainsäädäntömuutoksiin viranomais- ja kustannusvaikutuksineen, jotta tulkinnat olisivat ymmärrettäviä myös opetuksen järjestämisen näkökulmasta.

Teija Metsäranta

johtava työmarkkinajuristi

Puhelin:	+358 9 771 2468
Matkapuhelin:	+358 50 562 7140
Sähköposti:	Teija.Metsaranta@kt.fi
Organisaatio:	Kunta- ja hyvinvointialueyönantajat KT